

2017-03-02

Justitiedepartementet
Straffrättsenheten

Remissyttrande över SOU 2016:70 – Ett starkt straffrättsligt skydd mot människohandel och annat utnyttjande av utsatta personer

RFSL (Riksförbundet för homosexuellas, bisexuellas, transpersoners och queeras rättigheter) har beretts tillfälle att yttra sig över betänkandet *Ett starkt straffrättsligt skydd mot människohandel och annat utnyttjande av utsatta personer* (SOU 2016:70). RFSL lämnar härmed över följande synpunkter.

Sammanfattning

- RFSL tillstyrker en ändrad lydelse i brottsbalkens 4 kap. 1 a § av brottet människohandel, med syfte att uppnå ökad tydlighet i att det endast krävs brukande av ett av de otillbörliga medel som lagen räknar upp för att brottet människohandel ska föreligga.
- RFSL tillstyrker att straffansvar för människohandel ska inträffa också om gärningsmannen haft likgiltighetsuppsåt till exploateringen.
- RFSL tillstyrker att oaktsamhet i förhållande till om offret har fyllt 18 år ska räcka för att kunna dömas för människohandel mot en person som inte fyllt 18 år.
- RFSL ställer sig bakom de förslag utredningen ger på åtgärder inom Polismyndigheten och Åklagarmyndigheten för att få till stånd fler åtal och fällande domar gällande brottet människohandel.
- RFSL tillstyrker, med anförande av vissa reservationer, att det införs en straffbestämmelse om utnyttjande av annans nödläge respektive grovt utnyttjande av annans nödläge. Om brottet införs tillstyrker RFSL att det inte krävs att ett otillbörligt medel använts om den som utnyttjats är under 18 år och att för brott mot person under 18 år ska gälla att det räcker att en gärningsman varit oaktsam i förhållande till om offret har fyllt 18 år.
- RFSL tillstyrker, med anförande av vissa reservationer, att det införs ett brott om otillbörligt ekonomiskt utnyttjande av annan respektive grovt otillbörligt ekonomiskt utnyttjande av annan.
- RFSL avstår från att yttra någon åsikt kring straffskalorna för brotten människohandel och koppleri.
- RFSL önskar framföra när det gäller brottet koppleri att dess nuvarande utformning gör att den påverkar sexarbetares hälsa och säkerhet negativt. RFSL förordar därför att en utvärdering av kopplerilagen görs med inriktning på att den inte ska kunna användas mot sexarbetare själva på ett sätt som riskerar förstärka sexarbetares stigmatisering, utsatthet och utanförskap.

- RFSL ställer sig frågande inför utredningens bedömning av ekonomiska konsekvenser av sina förslag att de inte, när det gäller åtgärder inom Polismyndigheten och Åklagarmyndigheten, bör föranleda utökade anslag.
- RFSL önskar att en särskild kartläggning av utsatthet för människohandel och till människohandel relaterad brottslighet genomförs när det gäller gruppen ensamkommande flyktingbarn.

Människohandel

Människohandel är ett mycket allvarligt brott som, när det fullföljts mot en individ, fråntar den som är utsatt sitt människovärde och sin handlingsfrihet över liv och kropp. Det avspeglas också i straffskalan för brottet med ett längsta straff på tio års fängelse. Endast för ett fåtal antal andra brottstyper går det att döma till ett längre straff. Utredningens uppdrag har varit, angående brottet människohandel, att ”överväga om det finns behov av att förtydliga eller annars förändra” brottsbestämmelsen. Att brottet har en lagtekniskt komplicerad uppbyggnad, där det krävs att en gärningsman vidtar ett otillbörligt medel (som olaga tvång, vilseledande eller utnyttjande av någons utsatta belägenhet) för att åstadkomma en handelsåtgärd (som rekrytering, transport, inhysande eller mottagande) vars syfte är att offret för handelsåtgärden ska exploateras för ett visst ändamål (sexuella ändamål, avlägsnande av organ, krigstjänst, tvångsarbete eller annan verksamhet som innebär nödläge för den utsatte), ställer höga krav på utredningsarbete och bevisföring för att ett åtal inte ska ogillas. De flera led som krävs vara uppfyllda för att brottet ska anses ha begåtts snävar av vad som utgör människohandel, vilket får bedömas som förstäeligt med tanke på brottets höga straffvärde och får anses ligga i linje med definitionen i de internationella konventioner som brottet bygger på.

Utredningen pekar dock på brister i hur brottet idag är formulerat, där det kan tolkas som att användande av endast ett otillbörligt medel inte är tillräckligt utan att det i vissa fall för fällande dom krävts användande av ett otillbörligt medel som innebär att ett tydligt maktförhållande blir upprättat mellan offer och gärningsman. Utredningen pekar också på att det bör vara tydligt att det inte finns något krav på att exploatering ska ha påbörjats för att brottet ska anses fullbordat. RFSL tillstyrker den föreslagna ändrade lydelsen i brottsbalkens 4 kap. 1 a § att ”med användande av ett otillbörligt medel, såsom” ersätter ”genom”, för att uppnå ökad tydlighet i att det endast krävs brukande av ett otillbörligt medel för att brottet människohandel ska föreligga. RFSL tillstyrker vidare att straffansvar för människohandel ska inträffa också om gärningsmannen haft likgiltighetsuppsåt till exploateringen, det vill säga inser att risken är stor att ett handlande möjliggör en exploatering av offret men förhåller sig likgiltig inför detta, och inte endast, som nu, vid avsiktsuppsåt. Denna ändring borde kunna förenkla för domstolar att kunna avge fällande dom för människohandel, då en tydlig avsikt från gärningsmannens sida inte längre nödvändigtvis behöver bevisas. Slutligen tillstyrker RFSL även att barnskyddsperspektivet stärks i lagen om människohandel, genom att det läggs till att det räcker att en gärningsman varit oaktsam i förhållande till om offret har fyllt 18 år, det vill säga borde ha förstått att offret kunde ha varit under 18 år, för att kunna dömas för människohandel även om inte något otillbörligt medel använts för att åstadkomma en handelsåtgärd.

Utredningen redovisar att det under perioden 2011-2015 endast förekommit tolv domar där åtal om människohandel har prövats och att fällande dom meddelats i hälften av dessa fall. Detta får anses vara en mycket liten andel med tanke på att Åklagarmyndigheten under denna period registrerat 366 brottsmisstankar som rör människohandel, varav ca tio procent av brottsmisstankarna lett till åtal och dom för människohandel eller något annat brott. Det kan tyckas osannolikt att det bara, eller ens i första hand, rör sig om höga beviskrav på grund av brottet människohandels lagtekniska uppbyggnad som gör att så få fall leder till åtal. Mer sannolikt är att det är brister i kompetensen hos polis och åklagare kring denna allvarliga brottslighet och hur den utreds samt det förhållande att utredandet av denna typ av brott är tids- och resurskrävande som leder till att så få fall prövas i domstol. Alla de förslag utredningen ger på åtgärder inom Polismyndigheten och Åklagarmyndigheten, för att få till stånd fler åtal och fällande domar gällande människohandel, ställer sig RFSL därför bakom, såsom:

- säkerställande av tillräckliga resurser,
- genomförande av regelbundna metod- och kompetensutvecklande åtgärder,
- säkerställande av att särskilda grupper i Polismyndighetens samtliga regioner är specialiserade på människohandel,
- säkerställande av att särskilda åklagare inom Åklagarmyndigheten hanterar alla former av människohandel, och
- säkerställande av att offer för människohandel ges ett ökat stöd och skydd för att främja medverkan i en rättsprocess och återetablering i samhället.

RFSL bedömer att det är en målmedveten inriktning på att genomföra dessa åtgärder som i första hand kan göra att fler åtal kan väckas för människohandel och enbart i andra hand förtydligande av brottets utformning och utvidgning av uppsåtskravet till att även omfatta likgiltighetsuppsåt. Förutom ovan nämnda åtgärder behövs även utveckling av det gränsöverskridande samarbetet mellan polis och åklagare i olika länder för att stävja en brottslighet som i högsta grad är av gränsöverskridande karaktär.

Utnyttjande av utsatta personer i andra fall än vid människohandel

Utredningen föreslår att brottet människohandel kompletteras genom att en straffbestämmelse om utnyttjande av annans nödläge införs, med en lägre straffskala än för människohandel. Detta för att täcka fall av utnyttjande av personers nödläge som förekommer genom användande av otillbörliga medel som olaga tvång eller vilseledande för att utnyttja personer för sexuella ändamål, avlägsnande av organ, krigstjänst, tvångsarbete eller annan verksamhet som innebär nödläge. Särskilt betonar utredningen ett växande behov av att genom ett förbud skydda personer från utnyttjande vid tvångsarbete, arbetskraftsexploatering, tiggeri och brottslig verksamhet. Utredningen framhåller att "utvecklingen i samhället" riskerar medföra en ökning av antalet personer som utnyttjas i berörda former av utnyttjanden. På sid. 274 exemplifierar man med "ett stort antal ensamkommande flyktingbarn och andra flyktingar som kommer eller har kommit till Sverige, både personer som söker och beviljas uppehållstillstånd och de som inte gör det." Vidare nämns också den tidsbegränsade lagen om begränsningar att få uppehållstillstånd i Sverige som en orsak till att risken för utnyttjanden ökar. RFSL instämmer i att risken för att människor hamnar i utnyttjanden ökar genom de införda begränsningarna att få uppehållstillstånd, både genom att fler personer blir papperslösa, och då lättare kan utnyttjas

som arbetskraft till mycket låg lön eller ingen lön alls, och att personer som tidigare hade möjlighet till uppehållstillstånd genom anknytning nu riskerar att utnyttjas genom handel med arbetstillstånd. Det är beklämmande att regeringens egna inskränkningar i möjligheten till uppehållstillstånd för asylsökande kan antas leda till ökat utnyttjande av personer som befinner sig i mycket svåra situationer, vilket blir en bidragande orsak till att det anses behövas ett nytt brott i brottsbalken om förbud mot utnyttjande av utsatta personer i andra fall än vid människohandel. Ett bättre sätt att motverka utnyttjande av migranter borde vara att avskaffa den tidsbegränsade lagen om begränsningar i möjligheten till uppehållstillstånd och återgå till de regler för möjlighet till asyl som fanns innan lagen ikraftträdande.

Med ovanstående påpekat kan RFSL ändå se att det kan finnas behov av att öka skyddet mot att bli offer för utnyttjande inom de i lagförslaget uppräknade områdena. Det RFSL här särskilt kan uttala sig om är arbetskraftsexploatering, som förbundet, genom sin verksamhet Newcomers, för asylsökande och papperslösa hbtq-personer, och sina asyljurister, har erfarenhet av drabbar personer som företrädare för RFSL kommer i kontakt med. RFSL har också erfarenhet av att polisen, i andra fall, lagt ner utredningar av misstänkta brott mot asylsökande hbtq-personer där RFSL bistått för att anmälan ska ske. När det gäller utnyttjande av personer för sexuella ändamål finns, som utredningen påpekar, en rad straffrättsliga bestämmelser som redan kriminaliserar sådant utnyttjande fullt ut eller delvis (bl.a. våldtäkt, sexuellt tvång, sexuellt utnyttjande av person i beroendeställning och koppleri). Behovet av ett ytterligare skydd inom detta område är därför begränsat, men ett exempel som ändå framförs är skydd mot fall av utnyttjanden av personer över 18 år för sexuella ändamål vid uppträdanden för publik och medverkan i pornografisk film. RFSL vill understryka att anlitan av någon över 18 år för striptease inför publik eller för att medverka i pornografisk film i sig är lagligt, och att om medverkan sker genom brukande av ett otillbörligt medel är det ett utnyttjande som i den föreslagna lagen också skulle falla under utökat skydd som föreslås ges mot tvångsarbete eller arbetskraftsexploatering. RFSL vill också framhålla, som förbundet påpekat i tidigare sammanhang, att alternativa och kompletterande medel för att förhindra utnyttjanden för sexuella ändamål är en ökad satsning på sociala insatser för personer som ofrivilligt deltar i olika sexuella sammanhang, såsom försäljning av sexuella tjänster eller medverkan i pornografisk film. För att adekvat sådant stöd ska kunna ges finns behov av ökad kunskap om sexuell utsatthet för yrkesverksamma som i sin verksamhet möter individer som ofrivilligt har utnyttjats i ett sexuellt sammanhang.

Även om det finns en lång rad nuvarande brott som kan komma i fråga när det gäller utnyttjandesituationer av personer i andra fall än vid människohandel (såsom, förutom olika sexualbrott, förbud mot bedrägeri, utpressning och ocker) framhåller utredningen att skyddet inte är heltäckande. RFSL är beredd att hålla med utredningen om att ett utvidgat skydd mot annat utnyttjande än människohandel där ett otillbörligt medel använts är motiverat. RFSL avvisar därför inte ett sådant utvidgat skydd, främst mot bakgrund av erfarenhet av hur asylsökande och papperslösa som är hbtq-personer, efter att bl.a. ha blivit vilseledda, hamnar i allvarliga utnyttjandesituationer. Samtidigt hyser RFSL oro inför att en följd av förslagets genomförande också skulle kunna bli att personer som redan lever under en mycket utsatt situation, som papperslösa och tiggande EU-migranter, blir ännu mer utsatta genom att t.ex. polisen vid polisinsatser skulle kunna komma att använda en ny lag för att störa ett i sig inte olagligt tiggande på allmän plats eller som ett verktyg vid insatser som främst handlar om att

identifiera och kunna avvisa papperslösa. I relation till att lagändringarna inte bedöms föranleda utökade anslag är RFSL också oroliga inför att det inte kommer ske tillräcklig kompetenshöjning inom polisen och andra myndigheter kring vad det nya brottet innebär och att det kan komma att misstolkas som leda till ett indirekt förbud mot tiggeri, då i någon mån alla EU-migranter som tigger befinner sig i ett nödläge utan att för den skull vara utsatta för ett otillbörligt medel.

RFSL tillstyrker trots detta, med framförda reservationer, att det införs en straffbestämmelse om utnyttjande av annans nödläge respektive grovt utnyttjande av annans nödläge. RFSL önskar dock att det i den vidare beredningen av lagstiftningsärendet sätts särskilt fokus på att överväga om brottet ska gälla i alla de utnyttjandesyften som människohandelsbrottet gäller i, eller om det bara ska gälla i de utnyttjandesyften som utredningen särskilt definierat att tydligt behov av ett utvidgat skydd finns, det vill säga utnyttjande vid tvångsarbete, arbetskraftsexploatering, tiggeri och brottslig verksamhet. RFSL tillstyrker också, om det föreslagna brottet införs, att det inte behövs att ett otillbörligt medel använts om den som utnyttjats är under 18 år och att för brott mot person under 18 år ska gälla att det räcker att en gärningsman varit oaktsam i förhållande till om offret har fyllt 18 år.

Otillbörliga ekonomiska utnyttjanden av personer som befinner sig i en utsatt situation

Utredningen föreslår vidare att det straffrättsliga skyddet ska förstärkas vid otillbörliga ekonomiska utnyttjanden av personer som befinner sig i en utsatt situation. Detta genom att det införs ett brott om otillbörligt ekonomiskt utnyttjande av annan respektive grovt otillbörligt ekonomiskt utnyttjande av annan där det blir straffbart att otillbörligt utnyttja en persons svåra förhållanden, okunskap eller beroendeställning för egen vinning och skada för den utsatte. Exempel som utredningen ger då tillämpning av brottet kan komma i fråga är att förmås betala oskäliga belopp för att få ett anställningserbjudande, ett arbetstillstånd eller en anvisad plats att tigga på, att förmås betala oskäliga belopp för kostnader för mat och logi som en arbetsgivare tillhandahåller eller annan exploatering av arbetskraft inom olika branscher.

RFSL har erfarenhet av hur arbetskraftsinvandrare, asylsökande och papperslösa som är hbtq-personer drabbas av oskäligt ekonomiskt utnyttjande i olika former. Det kan vara att bli erbjuden mycket låg lön, eller ingen lön alls, för utfört arbete eller att bli erbjuden tjänster, i form av rådgivning och juridiskt stöd, mot en oskäligt hög ersättning som det går att få gratis av andra aktörer. Det rör sig dock i många fall om utnyttjanden som den utsatte går med på frivilligt, som exempelvis det enda sättet att få ett arbetstillstånd i Sverige eller det enda sättet att, som papperslös, få ett arbete, om än till en oskäligt låg lön. Denna omständighet kommer förmodligen leda till att flertalet fall blir svårutredda då samarbete många gånger kommer vara svårt eller omöjligt att uppnå från polis och åklagares sida med personer som utsatts. En polisutredning och eventuellt åtal kan i många fall också komma upplevas som ett hot mot brottsoffrets ställning i Sverige. RFSL vill vidare påpeka att den tänkta tillämpningen i förhållande till andra brott, som bedrägeri och ocker, förefaller något oklar. Utredningen gör bedömningen (sid. 310) att ”bestämmelserna om bedrägeri och ocker i många men inte i samtliga fall utgör ett starkt straffrättsligt skydd mot att utsatta personer utsatts för otillbörliga ekonomiska utnyttjanden” och att det skulle gå att modernisera lydelsen av

ockerbestämmelsen för att göra den mer tillämplig. Trots detta kan RFSL tänka sig att införande av ett brott om otillbörligt ekonomiskt utnyttjande av annan respektive grovt otillbörligt ekonomiskt utnyttjande av annan, kan vara ett kompletterande stöd i lagen för den som utsatts för sådant otillbörligt ekonomiskt utnyttjande och önskar medverka i en rättsprocess, och tillstyrker därför lagförslaget. Samma reservationer som anförts ovan kring införande av ett nytt brott om utnyttjande av annans nödläge finns kring att ett införande av detta nya brott inte får leda till ytterligare utsatthet för redan utsatta personer.

Straffskalorna för människohandel och koppleri

RFSL avstår från att yttra någon åsikt kring straffskalorna för brotten människohandel och koppleri. Straffskalor för olika brott är vanligtvis något RFSL inte väljer att ha synpunkter på, utan ser som något som avgörs i den parlamentariska beslutsprocessen genom avvägningar mellan olika synsätt på straffmätning.

Beslutsfattare behöver ta de erfarenheter på allvar som sexarbetares företrädare framför och det finns behov av en kraftig ökning och diversifiering av samhälleliga stödinsatser, med målsättning att i högre grad hjälpa de som vill upphöra att ha sex mot ersättning. För att bryta den sociala exkluderingen av sexarbetare och motverka stigmatisering, utsatthet och utanförskap förordar RFSL även stöd till sexarbetares egna organisationer. När det gäller brottet koppleri vill RFSL framföra att kopplerilagens nuvarande utformning gör att den påverkar sexarbetares hälsa och säkerhet negativt. Gällande vuxna personer som säljer sexuella tjänster förordar RFSL i första hand fokus på ett aktivt motarbetande av den sociala exkludering dessa personer utsätts för. För att åstadkomma sådant fokus krävs utveckling av ett socialt arbete med erbjudande av skadereducerande insatser. Sexarbete som sker utifrån ett ekonomiskt, socialt, psykosocialt eller fysiskt tvång ska motverkas, då det riskerar skada de inblandade parterna. Koppleriförbud är ett sätt för samhället att motverka sexarbete som är ofrivilligt.

Syftet med koppleriförbudet är att skydda den som säljer sexuella tjänster från att bli utnyttjad och hamna i en ekonomisk beroendeställning till en hallick, genom att göra det kriminellt att främja eller på ett otillbörligt sätt ekonomiskt utnyttja ”att annan har tillfälliga sexuella förbindelser mot ersättning”. Kopplerilagen går dock längre än så genom att i sitt andra stycke inkludera uthyrning av en lägenhet till en sexarbetare: ”Om en person som med nyttjanderätt har upplåtit en lägenhet får veta att lägenheten helt eller till väsentlig del används för tillfälliga sexuella förbindelser mot ersättning och inte gör vad som skäligen kan begäras för att få upplåtelsen att upphöra, skall han eller hon, om verksamheten fortsätter eller återupptas i lägenheten, anses ha främjat verksamheten och dömas till ansvar enligt första stycket.” Företrädare för sexarbetare framhåller att arbete hemifrån eller från en egen hyrd lokal är det säkraste sättet att arbeta på, som möjliggör kontroll över situationen. Förbudet i kopplerilagen äventyrar sexarbetares möjlighet till säkra arbetsförhållanden och gör att utsattheten för våld ökar om verksamheten inte kan ske i en säker miljö samt motverkar även rätten till privatliv.

RFSL menar att det andra stycket i kopplerilagen gällande möjlighet att hyra lägenhet är problematiskt då det utsätter redan stigmatiserade personer för ytterligare psykisk press kring boendesituationen genom att ställa möjligheten att arbeta under så säkra förhållanden som

möjligt mot möjligheten att ha trygga boendeförhållanden utan att riskera vräkning. Det gäller i lika hög grad den möjlighet hyreslagen ger att förverka en hyresrätt om en lägenhet helt eller till väsentlig del utnyttjas för prostitutionsverksamhet utan att koppleri har bedrivits. RFSL tar allvarligt på att företrädare för sexarbetare framhåller att det också förekommer att sexarbetare blir vräkta från sina bostäder på grund av utformningen och tolkningen av kopplerilagen och hyreslagen. Detta försätter personer i mycket utsatta situationer, till exempel hemlöshet eller att arbeta från otryggare platser än sitt hem. En eventuell hemlöshet som ett resultat av lagens nuvarande utformning gagnar inte heller lagstiftarens syfte att motverka försäljning av sexuella tjänster, då sexarbetare som får sin sociala utsatthet förstärkt också får sin handlingsfrihet att upphöra med att sälja sexuella tjänster undergrävd. RFSL förordar att en översyn av kopplerilagen, och möjligheten i hyreslagen att säga upp hyreskontrakt om lägenhet används i prostitutionsverksamhet även utan att koppleri har bedrivits, görs samtidigt som det, vilket RFSL också förordar, tillsätts en utredning för att förutsättningslöst utvärdera förbudet mot köp av sexuell tjänst. En utvärdering av kopplerilagen skulle ta sikte på att undvika att koppleribrottet används även mot en tredje part som inte har direkt ekonomisk vinning av annan persons försäljning av sexuella tjänster, något som drabbar sexarbetare själva på ett sätt som riskerar förstärka sexarbetares stigmatisering, utsatthet och utanförskap.

Ekonomiska konsekvenser av utredningens förslag

RFSL menar att den rad av nödvändiga åtgärder inom Polismyndigheten och Åklagarmyndigheten som utredningen föreslår kommer att leda till ett behov av ökade resurser. RFSL ifrågasätter därför att utredningen i sitt avsnitt (7.2) om ekonomiska konsekvenser av sina förslag framför att förslagen inte bör föranleda utökade anslag till de myndigheter det berör. Denna slutsats ter sig märklig när en framträdande anledning som fastslås till att så få ärenden leder till åtal är resurs- och kunskapsbrist hos främst Polismyndigheten, men även Åklagarmyndigheten. Införande av de nya, till människohandel kompletterande brott, som utredningen föreslår kommer också kräva att en särskild kunskapsspridning genomförs så att tillämpningen av dessa brott följer ambitionen med det utvidgade straffområdet. Det måste så långt som möjligt försöka undvikas att införande av de nya brotten leder till oro eller ytterligare utsatthet bland personer som blir utsatta för sådana handlingar som utredningen önskar utökad straffrättsligt skydd mot att bli utsatt för.

En person som fallit offer för människohandel har varit utsatt för grova kränkningar av sina mänskliga rättigheter och av sitt människovärde. Brottsoffer behöver därför ges villkorlös stöd av psykologisk och, i förekommande fall, sexologisk kompetens som behöver finnas tillgänglig i hela landet. Stödet ska inte ges enbart inför medverkan i en rättsprocess, utan stödet behöver vara både akut och långsiktigt. En särskild grupp som det i detta sammanhang behövs ökat fokus på är ensamkommande flyktingbarn som offer för människohandel eller till människohandel relaterad brottslighet. Eftersom gruppen består nästan uteslutande av unga pojkar, medan det är flickor och kvinnor som är de i särklass vanligaste offren för människohandel, har sannolikt pågående utnyttjanden av personer inom denna grupp varit svårare för polisen att uppmärksamma. RFSL önskar att en särskild kartläggning av utsatthet för människohandel och till människohandel relaterad brottslighet genomförs när det gäller gruppen ensamkommande flyktingbarn. En sådan kartläggning, inklusive åtgärder som kan komma att föreslås, måste ha ett tydligt hbtq-perspektiv. Särskilt

måste även en tydlig kompetens kring transpersoners situation finnas vid en sådan kartläggning och i övrigt bland personer inom rättsväsendet som arbetar med människohandel. Det är ett faktum att transpersoner lever under en extra stor utsatthet i många länder, även i Sveriges närhet, där könskorrigering för transpersoner är mycket bristfällig eller obefintlig eller kräver stora ekonomiska kostnader för den enskilde. Det är utifrån detta en grupp där enskilda kan vara extra utsatta för att drabbas av människohandel för främst sexuella ändamål. Behov finns av att det inom polisens människohandelsenheter finns en grundläggande hbtq-kompetens kring hbtq-personers livsvillkor. Särskilt vill dock RFSL poängtera behovet av transkompetens, för att undvika att redan mycket utsatta transpersoner utsätts för okunskap och osynliggörande. Sådana kompetenshöjande insatser inom främst polisen är en av de många nödvändiga åtgärder som sammantaget kan antas föranleda behov av utökade resurser.

Frida Sandegård
Förbundsordförande RFSL

Magnus Kolsjö
Vice förbundsordförande RFSL

Lars Jonsson
Politisk handläggare